

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékire küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5	Fél évre . . . 8		
Negyed évre . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . 4		
Egy óra . . . 1	Egy óra . . . 1 . . . 70 . . .		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelentő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Az ifjuság erkölcsi életének megóvása.

Tanügyi lapokban sokat lehetett olvasni mostanában arról, hogy mi módon lehetne gátat vetni az ifjuság közt elharapódzott erkölcselenségnek s miképen lehetne a tiszta erkölcsöt, mely „minden ország támasza, talpköve” — a nép közt meghonosítani.

A baj, melynek gyógszerét a hazai tanítószázadosok keresi, első sorban a nevelés tanítással foglalkozókat érinti, mert az ő fáradságos, nehéz munkájuk gyümölcsét teszi tönkre idő nap előtt. De végeredményében káros hatással van az egész társadalomra, melyet rohasztó gombáival árasztja el, a bűn, az örvény feneketlen mocsáraiba sodorja.

Ennélfogva nemcsak a tantérfiak gondoskodásától függ a baj orvoslása, hanem főképen és kizárólag a társadalomtól. Mert bármily helyes uton járjon is a tanítószázados, bármily ügyesen állapítsa is meg a gyógszerét, ha a nagy társadalom elszigeteli magát a mozgalomtól s nem nyújt segédkezet a hazai tanítószázadosnak a kidolgozott érv keresztülvitelére, m ddövé válik minden eszme, mely feiszinre vetődik.

Az ifjuság erkölcsi romlása minden gondolkodó embert szomorúsággal tölt el. Mily reményt lehet fűzni ahoz a generációhoz, melynek ifjusága már az iskolában, főképen pedig a serdülő korban az erkölcselenség csirait hordja, fejleszti magában. S különösen az alsóbb néposztály gyermekeiről lehet ezt elmondani. A köznép, a munkásosztály családi életéről ha fellebbentjük a fátyolt, szomorú képet fogunk látni. Czivódás, hazugság, csalás napirinden vannak. Hogy lehetne ily légkörben egészséges lelkű gyermekeknek felnőni. Sőt az iskolában ráragadt zománcz is lepattog ily környezetben s a lemeteszegtetett vad hajtasok bujában fejlődnek. Nem az ifjuságon, hanem azok szülein kell kezdeni a baj orvoslását.

Népkönyvtárak, olvasó egyletek, tanulságos felolvasások mind megannyi fegyver, mellyel a baj hydra fejét levághatjuk.

De ezek által csak egyoldalú munkát végeztünk. Kiegészítő részét képezné a »mértékletességi egylet«. A mu-

lató helyek, korcsmák számát apasztani kell s szoros rendőri felügyelet alá helyezni s gyermekeknek az ilyen helyekre való belépését szigorúan eltiltani. S ha a népet ily módon mostani ferde, veszélyes állapotából kivettük s jó utra tereltük, a családban a jó erkölcsöt megkedveltettük, az ifjuság is más uton fog fejlődni. Arad város törvényhatósági gyűlésterméből indult ki a vészkiáltás, mely az ifjuság erkölcsi életének romlását adta tudtul. Bejárta e hang az egész országot s mindenfelől jött rá a szomorú visszhang, igaz, úgy van!

Ismeri, tudja a bajt az egész ország. Erezi romboló hatását ez egész társadalom, de mindeztideig egyetlen komoly lépés sem történt az orvoslásra. Családnak, iskolának, törvényhozásnak kezdet kell fogni s együttesen működni.

Az iskolának az élet követelményeit jobban figyelembe kell venni s a közismereteken kívül valami hasznos háziipari foglalkozást kell elsajátítani. Ismétlő iskoláinkban tág tér nyílik e terv keresztül vitelére. Ne magoltatással öljük az időt, hanem olvasmányok által közöljük azt, mi az ismeretek öregbítésére szükséges s e mellett a vesszőfonást, vagy a vidék szükségéhez képest valami más ipari foglalkozást is tanítsunk. Az iskola udrán pedig legyen kert, hol a gyümölcs tenyésztés iránti kedvet felkölteni s erősíteni lehessen. Így munkára nevelve, a munkát megkedvelve, a gyermeki lélek erős védőpaizst talál a bűn ellen s az iskolából kikerülve ném az utcza sarkokon dolog kerülő, mosdatlan száju emberek társaságában tölti el az időt, hanem hasznot hozó munkával.

S erre igen nagy szükség van, mert egyfelől anyagi segítséget nyújtana a szegény népnek, másfelől gátat vetne annak, hogy az iskolát hagyott gyermek neki nem való társaságba keveredjék. Az iparos pályára készülő gyermekeket is szigorú felügyelet alá kell helyezni s azok erkölcsi fejlődéséért a gazdát felelőssé tenni. Mert sok iparos tanuló azért romlik el, mert a környezet, mely új otthonává lett, nem olyan, hogy ott szive, lelke nemesedjék, sőt sokszor arra alkalmas, hogy a durvaságot s más erkölcsi hibákat ültesse át a gyer-

meki lélekbe. Rendőri felügyelet alá kell venni a műhelyeket s mindenoly gazdát, ki tanoncza erkölcsi viseletére nem tud jótékonyan hatni, eltiltani a tanonczt tartástól.

Legvégül hagyjam, mit elsőhelyen kellett volna emlitenem, a vallás erkölcsi nevelést. Ez az a rugó, melyről visszapattan a bűn, lehull az erkölcselenség tehetetlenül. Legyen a család épen úgy, mint az iskola, a gyermek temploma, hol csak a jót, nemeset hallja, ahonnan a bűn számüzve van s akkor testben, lélekben egyaránt ép, egészséges nemzedékek fogják egymást felváltani.

S hogy így legyen, azt minden magyarnak szívből óhajtania s akarnia kell. Fogjon tehát a társadalom kezét a tanítószázados s fel a munkára. De álljon melléjük a sajtó is s nemes munkájukat önzetlenül támogassa, mert ma a sajtó nagy hatalom s egymagában többet tehet, mint a másik kettő együtt.

Tassi Miklós.

A nagy egyházak jogi helyzete.

(Indítványa Szinay Gyulának, a debreczeni ev. ref. egyház gazd. elnökének az egyházi törvények módosítása tárgyában.)

A mikor a figyelmet a nagyegyházak jogi állásának rendezésére irányítani, arra felkérni időszerűnek tartottam, egyuttal kötelességszerűleg fölvetni óhajtánék még egy más nagyfontosságú kérdést is, az egyházi adók és adótermészetű közszolgáltatások behajtásának a kérdését. Kötelességszerűleg vetem föl e kérdést, mert a ki ez idő szerint ezen nagy egyház vagyoni és pénzügyei vezetésének állók az élen s ki a vezetésem alatti gazdasági és adóügyi bizottságokkal évek hosszú sora óta foglalkozom annak a feladatnak a megoldásával, mimódon lehetne az ilyen nagyobb egyházban, hol a néphullámzás oly nagy arányu, a kivetett adók befolyását és behajtását eredményessé tenni: kötelességet mulasztanék, ha a törvény revisió alkalmát észleletim s tapasztalataim előterjesztésére föl nem használnám.

Az adót az adó-év folyama alatt kényeszer eszközökkel szorgalmazni nem lehet. A törvény 257. §-a szerint ennek helye csak a következő évben és annak is a fizetésre legalkalmasabb, tehát nyári s őszi időszakban van.

Mire ez idő elkövetkezik, az adóköteles egyháztagoknak az a nagy része, mely lakásváltoztatásra van utalva s különösen a szegényebb sorsban lévők nagy száma alig,

vagy csak roppant nehézségekkel található fel. Az egyházi adó behajtása a közigazgatási hatóságnak mostoha gyermeke. Alig van gyűlésünk, a melynek rendjén sürgető kérelmet, panaszt ne indítsunk. A siker még is messze marad a várakozás mögött. Az adóhátralék összege évről-évre nő.

A kivett adónak 40—50% marad kint a kivétel évében. Az egyház szükségletei viszont folytonosan növekednek, minél fogva a kivett adóból mit sem nélkülözhetünk. Az adókules emelése igazságtalan lenne, mert a rossz fizetők terhét vinné át a jó fizetőkre.

A kérdés óriási horderejű. Annak nagy egyházban más megoldása nézetem és gyakorlati tapasztalataim szerint nem képzelhető: mint az egyház által kivett adóknak s adótermészetű szolgáltatásoknak az állami adókkal együttes behajtása rendszernek törvénybe iktatása olyan formán, hogy fenhagyatvan minden egyháznak tetszésére, hogyha akarja, adóit az eddigi módszer szerint hajhassa be, azokra az egyházakra, a melyek ezzel a módszerrel élni nem kívánnak, mondatnék ki, hogy adóikat az államiakkal együtt hajthatják be. E végből az állami adókezelésnél minden egyháztag állami adófőkönyvébe, az állami, törvényhatósági, községi, ut- és tetegapólosi adórovatokon túl még egy „egyházi adó” rovat is nyitvatván, az adózó részéről fizetett, vagy tőle adóban behajtott összeg mindenkor a kivételek arányában lenne megosztandó s az egyházat illető összegek az egyházhoz havonta átteendők. Az állami adót nem fizető egyháztagok részére is adófőkönyvi lapok lennének nyitandók. Természetes, hogy ezen rendszer szerint az egyházi adók esedékességét az államiak esedékességével összhangzásba kell hozni.

Ismétlem ennek a kérdésnek rendezése életkérdés, e nélkül nagy egyházaink rövid időn a veszedelem szélére jutnak.

Nagyiszteletű és tek. Presbyteri közgyűlés! Mielőtt befejezném előterjesztésemet, a melynek megtételére engem kizárólag az indított, hogy a fent tárgyalt két nagy kérdésre t. i. a nagyegyházak jogi állása és az adófizetés rendezése kérdésére a t. Presbyterium útján a mélyen tisztelt egyházi törvényhozás figyelmét felhívjam, engedtesék meg nekem egyúttal már meg nem mely jelentősebb törvény módosítási kérdéssel is foglalkozni futólag és lehető röviden.

Nekem nem feladatam, hogy csak javajam is zsinati törvényünknek szabatos rendszerbe foglalását, de ha az 1901. évi 58. számú konventi végzés értelmében összeállított munkálzatban, ez irányban tett felterjesztés zsinatunk által méltányoltatnék, bizonyára nagy hála lenne egyetemes egyházunk közönsége kötelezve.

Mai egyházi törvényünk (28. §.) kettős elnökséget enged meg. De a gyakorlati élet mutatja, hogy kívánatos volna, ha a gyűléseken való elnöklésnél és egyéb tekintetben is e kettős elnöki jog némiképpen való gyakorlása szabályoztatnék.

Presbyteri közgyűlésen „érvényes határozat hozatalra” a presbyterek legalább $\frac{1}{3}$ részének „jelentése” szükséges. (30. §.) Ez a rendelkezés két irányban is megszivlelést igényel. Először mert eltér a Praesentes concludunt rendszerint alkalmazni szokott elvétől s ez által gyakran lehetlenné teszi a gyűlés megtartását. Másodszor mert az $\frac{1}{3}$ rész „jelenlétét” a „határozat hozatalánál” kívánván meg, kérdés, hogy a határozatképes számban megnyitott gyűlésnek az a határozata, a mely a megnyitáskor je-

lennáltak egy részének eltávózása után $\frac{1}{3}$ -ad rész jelenléte nélkül hozatott: egyáltalán érvényes-e? Nézetem szerint, a vagyon elidegenítések, szerzések, kölcsönvételek, új épületek és új lelkeszi állomások létesítése kérdéséről eltekintve, meghatározott számhoz kötését a határozat érvényének el kellene ejteni és a praesentes concludunt elvére állani. Viszont azonban ki kellene mondani, hogy a ki mint presbyter, a presbyteri, vagy mint az egyház valamelyik bizottságauak taga, a bizottsági ülésekben fél éven át nem jelent meg s elmaradását nem igazolta, elveszti a presbyteri, illetőleg bizottsági tagságot és a legközelebbi választásnál újra nem választható. Ezt a szabályt az 1876. VI. t.-el 77. §-ából mindnyájan mint sikeresen beváltat ősmerjük. Hitem szerint ez jól lenne alkalmazható az egyházi élet terén is.

A törvénynek a lelkeszválasztásról szóló fejezetét az egyházkerületi felterjesztések egészen újjá szervezni javasolják s hihető, hogy ezen igen is indokolt javaslatok meghallgatásra találnak.

Azonban ezen javaslatoknak nem mindenike számol a gyakorlati élettel. A tisztantuli egyh. kerületnek az a javaslata például, hogy a lelkeszválasztásra jogosultak névsorát 14 nap alatt össze kell állítani, a választásnak az adó tenyleges befizetése feltételéhez kötött mai rendszer mellett keresztülvihetetlen, mert a névsorba mindazokat fel kell venni, kik a választásra kitűzött nap előtt egy hónappal adójukat befizették, már pedig a törvény 195, 196, 205—208. §-ai szerint a határidőnek akkora sorozata előzi meg a választási nap kitűzését, a mi együttve ötször 14 napot is kitesz.

De ez a javaslat nem volna elfogadható akkor sem, ha a választási jog az adó tenyleges befizetéséhez nem fogna a jövőben köttetni, mert ez esetben keresztül lehetne ezt vinni a kis, de nem a nagy egyházakban. A debreczeni egyháznak több mint 10,000 adófizető tagja van. Ezek neveit alfabétikus jegyzékbe s illetőleg nem egy szavazatszedő küldöttség műkövén, jegyzékbe foglalni nem kis feladat, ha t. i. nem felejtjük el, hogy ennek a betűrendes névsornak az egyházi adófőkönyvből kell készülni, amire pedig minthogy az adófizetést hetszámra felfüggeszteni nem lehet, a nap hivatalos óráiban adóhivatalnak folyton szüksége van és így ahhoz a szavazati névsor készítő csak elvéte juthat. De feltétlenül lehetetlen egy ilyen rövid határidő, ha a választás az év elejére, első hónapjaira, akkorra esik, mikor még nincs adó főkönyv. Az egyháztagok az év elején iratnak össze házról-házra, külsőségről-külsőségre járással. Ehez több küldöttség működésével is a sok ezer népességű nagy városban hetek, hosszú hetek kellene. Mikor ez az összeírás meg van, az egyházi adó kivétel alapjául szolgáló állami adó kijegyzése végett közölni kell azt a közigazgatási hatósággal. Az állami adó kijegyzetése, a mi temérdek reá keresgélessel, személyazonosítással jár, megint hosszú heteket vesz igénybe. Ezt követi a közölt állami adó figyelembe vételével az egyházi adó személy szerinti kivétele, ez szintén néhány heti munka s végre a reklamationalis eljárás, ami megint több időbe kerül. Csak ezután, illetőleg ezzel születik meg az adó főkönyv, amely az adófizető egyháztagokat, tehát a választásnál szavazásra jogosultakat magába foglalja. Ezt 3 hónapon belül semmiféle megfeszített munkával előállítani nem lehet. Ha tehát a lelkeszi állás megüresedése az év elejére esnék, feltétlenül ki volna zárva a választási névsornak 14 nap alatti elkészíthetése.

A mi a törvénynek azt a rendelkezését illeti, hogy a lelkeszi állás 3 hó alatt betöltendő, ez a rendelkezés a törvény többi rendelkezéseivel nem áll összhangban mert ha a 196., 197., 205., 206., 208. §§ okban megállapított határidőket összegezzük és ha ezekhez a névjegyzék készítésére csupán 14 napot veszünk is, ezen idők összesége már 128 napot ad ki, pedig tekintetbe kell vennünk azt is, hogy azok a határidők nem folynak ám közvetlen egymásból, hanem közben presbyterium, esperes és püspök részéről tett intézkedéseket és azokkal járó expeditionalis munkákat feltételeznek, a melyekre, ha együttvéve nem többet, mint 20 napot számítunk is, a törvényben megállapított határidők összesége már 148 napot tesz ki, miből látható, hogy a törvénynek az az intézkedése, hogy a lelkeszi állást az üresedéstől 3 hó alatt kell betölteni: a mai rendszer mellett egyszerűen naptári lehetetlenség.

Mai törvényünk 199. és következő §§-ai nem nyújtanak biztos alapot a lelkeszmeghívási jog gyakorlására. A meghívási jog eminens jog. Arra való, hogy kimagasló, kiváló lelkeszket tiszteljenek meg vele, akik méltók arra, hogy a legelső egyházakban foglaljanak helyet. A meghívási joggal élésre tehát különösen a nagyobb egyházak volnának hivatva. De örök vita forog fenn arra nevezve, hogy a meghívandó személynek kijelölése mi módon eszközöltessék. A 199. § szerint a jelöltben a jogosult választók kétharmadának kell megállapítani. Hogyan? Az összes egyháztagok gyűlésében! Hát lehet annak esetét csak el is képzelni, hogy 10,000 egyháztagot ilyen jelölő gyűlésre össze lehessen kapni? Avagy alairások gyűjtésével! De hiszen ez ellen, mint kortes módon veszedelmesen kihasználható eljárás ellen ezer kifogás emelhető. Ez nem megbízható és keresztül vitele roppant munkával is járna. A 200. § szerint a presbyterium jelenti be az espereshez a jelölést. Ezt itt-ott értelmezik úgy, hogy a meghívandó kijelölésének a joga is a presbyteriumot illeti s a gyülekezeti $\frac{2}{3}$ -ad többség annak idején a 203. § szerinti ellenpróbából vont következtetéssel állapítandó meg. A debreczeni egyház az 1895 iki lelkeszválasztásnál így kívánt a Mitrovics Gyula ur meghívásánál eljárni, de esperesünk ezt nem engedte meg s pályázatra kellett a kérdést bocsátani. Ellenben a szomszéd egyházmegyében Hajdu-Böszörményben ez a mód alkalmaztatott 1900 ban a Zsigmond Sandor ur meghívásánál.

A nagy gyülekezeteknek érdekében tehát ezt a zavaros meghívási kérdést mindenestre tisztázni kell. A dunántuli egyházkerületnek az az ide vonatkozó alternatív javaslata azonban, hogy a jelöltben vagy a presbyterium kétharmada, vagy a jogosult választók többsége állapotodik meg: vagy lagosságánál fogva konverziókra lenne ismét alkalmas. — Nézetem szerint a meghívandó kijelölésének joga a presbyterium kezébe teendő le Nagy gyülekezeteknél feltétlenül oda.

A próba szónoklatoknak a választó egyházban tartását eltöltő 209. §. eltörlése rendkívül kívánatos, mert ha saját egyházában hallgatják meg a pályázót a választók küldöttei, ez nem annyi, mintha azt maga a választó közönség hallja s a melletti nagy a különbség, hogy melyik templom szószerében halljuk a szónokot, mert a ki nek szónoklatával saját egyháza — tán kisebb templomában megvoltunk elégedve, nem fogjuk szavának erejét esetleg a magunk nagyobb templomában megfelelőnek találni.

Törvényünk 217. §-a a lelkészválasztásnál legnépesebb községben is csak két szavazat szedő küldöttséget enged meg. Nagy egyházakban, a hol ezerekre, egész 10000 ig vagy azon felül is megy a választók száma, ezt a megszorítást fentartani nem lehet. — 1300—2000 választónál többet egy küldöttséghez utalni képtelenség.

A 218. §-nál a tiszántuli egyházkerület megengedné a választók névjegyzékének a szavazás folyama alatti módosíthatóságát is. A Duna-melléki egyházkerület pedig a 223. §-nál a választók panasszal meg nem támadása esetén is discretionális hatalmat adna az esperesnek a választás hivatalból való felülvizsgálására s a concessio megadására. En ezen kísérletek mindenikét felette veszedelmesnek tartanám.

A 235. §. rendelkezésével kapcsolatban a dunamelléki egyházkerület lelkészválasztási ügyben két egyenlő alsófoku határozat ellen nem engedne további felebbezést. Ezzel a nagyon fontos kérdéssel később a felebbezésnél kívánok foglalkozni.

Mai törvényünk 237. §-a után következő új szakaszok gyanánt indítványozza a dunántuli egyházkerület a lelkészi nyugdíj intézet megalkotását. Olyan újítás van ezzel egyházi életünk terén proponálva, a mit nem lehet eléggé helyeselni; de a melynél az 1848. XX. t.-cz.-re támaszkodva a leg-hathatósabban kell felekezettünknek követelni szerintem nem a kétes értékű segélyezést, hanem a nyugdíj alapnak az állam részéről teljes fedezését és a felekezet rendelkezésére bocsátását.

A költségelirányzatot törvényünk 243. §-a az év első felében rendeli elkészíttetni. A tiszántuli egyházkerület ezt a munkát január hónapra kívánja szorítani. Tekintettel azonban arra, hogy a hivatolt törvényszakasz utolsó pontja, de meg a dolog természetét szarint is a költségvetésnek egyik lényeges alkotó része az adókból való bevétel is, az adókiutással pedig, mint fent kifejtettem, nagy egyházközség erre az időre el nem készülhet, jannár hóban csupán mult évi, tehát megbízhatatlan adatokon lehetne csak hozzávetőleges költségvetést készíteni.

A 245. §-hoz az adókules megállapítása tekintetében a dunántuli egyházkerület I—XVII-ig terjedő adóztatási fokozatot proponál 1-től 200 korona adóig, a tiszántuli egyházkerület pedig azt javasolja, hogy a szoros értelemben vett egyházi adó személynként egyenlő legyen.

A tiszántuli javaslatot, hogy szegény és dussgazdag egyformán fizessen, végtelen igazságtalanságnak gondolnám, és alkalmasnak arra, hogy egyházunk szegénysorsu tagjait a felekezettőlküliségbe hajtsuk.

Az adó kules megállapításának joga: önkormányzati jog. A birtok aránylagos adó kules megállapítása a gyakorlati szükségletnek a kérdése. Az adóval való túlterhelés kizárásának szempontja mellett, ezek a szempontok azok, melyek a kérdés megoldásának irányát meg kell hogy adják.

A tiszántuli egyházkerület mai törvényünk egyházi törvénykezésre vonatkozó részének egészen újból átdolgozását hozza javaslatba. Azt hiszem, e javaslat annyira indokolt, hogy ezt törvényhozásunk vita nélkül elfogja fogadni. E kérdésnek a részleteihez épen ezért van előzetesen alig lehet hozzászólni. De van egy kiemelkedő; magasan kiemelkedő szempont, amit figyelmen kívül hagyni nagy hiba volna. — Érttem a felebbezés és újítások, szóval a jogorvoslatok szempontját.

Nemcsak törvénykezési, de erkölcsi és etikai tekintetek követelménye, hogy az

igazság kiszolgáltatása megnyugtató módon történjen. Az ember gyarlósága hozza magával, hogy a ki vélt vagy keresett igazságát a bíró ítéletében nem találta meg, első sorban nem arra gondol, hogy a bíró voltaképp törvényt szolgáltat, és hogy az elvont meg a törvényes igazság nem mindenkor egymást fedő fogalmak, és nem is arra gondol, hogy vajjon egyáltalán igaz-e az, a mit ő mint igazat keresett, hanem gondol mellet okokra, mellékkörülményekre, miket a bíró egyéniségével hoz kapcsolatba és minél inkább a közelben látja a bírót, gyanakodása, gyanúsítása annál élelnebb, befolyásolást, elfogultságot, emberi indulatokat és egyéb gyengeségeket keres rugójaul a bírói határozatnak.

Innen van, hogy a felső bíró magasabb képzettségében, magasabb látkörében fejlettebb, fegyelmezettebb judiciumában való megnyugvást oly nagy mértékben fokozza az a megnyugvás is, mit a felső bírónak a vita szereplőtől és tárgytól távol állása kélt föl.

A jogorvoslat valódi vagy képzelet sérelem gyógyítására rendelt intézmény.

Rendkívüli oknak kell annak lenni, a melynek nyomó hatása alatt a jogorvoslat igénybe vételét és kimerítését korlátozni szabad.

A világi törvénykezés terén találkozunk igenis korlátozási rendelkezésekkel, de azok súlyos okokon alapulnak, milyen p. o. a mi jogéletünkben előforduló kicsiny értékű, apró cseprő perek óriás száma, a melyek tengernyi áradattal arasztnak és rendelkezéstől vonnak el a jelentős jogkérdések megoldására hivatott felső bíróságainkat. De nem találunk korlátozási intézkedést világi jogszolgáltatásunk terén e jelentős ügyeknél, a melyeket egymással egyező alsó bírósági határozatok mellett is a legfelsőbb forumig vihet föl az igazságot kereső fél.

Egyházi bíráskodásunk az apró-cseprő ügyekkel elárasztás veszedelmének kitéve nincs. Hiszen az egyházi bírósági és fegyelmi esetek szórványosan fordulnak csak elő. Egyházkerületenkint vagy megyénkint, fél-egyenként alig egy néhány. Kis jelentőségű pedig nincs közöttük (mivel a törvény a bíráskodás alá csupa jelentős dolgokat utal) egy sem.

Nincs tehát annak semmi néven nevezett oka és értelme, hogy noha vannak fokozatos bíróságaink, a konventtel a csucspontban, mégis az igazságot keresőt elzárjuk attól, hogy ügyét یداig vihessen a határozatot kérhesse ki a törvény kiszolgáltatására hivatott eme legfelsőbb hatóságnak.

Ennek a bíróságnak az ajtaját nem indokolt, de nem is szabad egyetlen jogkereső fel elől sem elzárni.

De nem csak a bírósági, hanem a közigazgatási ügyekben is rendezni kell a jogorvoslattal élés kérdését és kivétel nélkül meg kell a felebbezést egész a végső forumig a konventig azokban is engedni, mert szinte hihetetlen, hogy nagyfontosságú tárgyak fölött 1-ső fokban hozott döntésekben ne legyen apellálás. Nincs bíróság, nincs hatóság, a melynél a tévedés ki volna zárva és a mely, ha tévedését a felebbezésben megvilágítva látja, maga is ne óhajtaná tévedése kiigazítását.

De ime az egyházkerületnek elsőfokban hozott határozatát mostani törvényünk mellett felebbezni nem lehet. Ez, gondo om, jogi képtelenség. Az egyfoku felebbezhetlen határozat nem alkotmányos döntés többé, hanem egyszerűen parancesszó, a mit kár megokolni is.

És hogy néha az ilyen döntés mily roppant horderejű, azt illusztrálja a jelen indítványom első részében ösmertetett debreceni eset, a hol évszázados gyakorlat, s

törvénynyel nem ellenkező egyházmegyei megállapodás ellenére parancsszerűleg keletkezett egy ezen egyház életébe mélyen bevágó egyházkerületi rendelkezés, a mit félebbezni nem lehet s a mi annál kevésbé megnyugtató, mert 37 szóval 31 ellen, tehát láthatólag nagyon hatalmas ellenvélemény és ellenérvelés daczára hozatott.

Régi egyházi életünkben ez nem így volt. A sérelmet fel lehetett vinni a konventig. A debreczeni egyház ügyében is, a t. t. egyházkerülettel szemben, 1822-ben az összes egyházi kerületek Generali konventje döntött és elfogulatlan álláspontjához képest adott az üldözött egyháznak igazat.

Sérelemnek találok én azt is, hogy némely esetben az „Ujítás“ jogorvoslati szokatlanul rövid időre 90 napra vankorlátozva, mert ott, a hol a tény új világításba állítása képezi az orvoslasi intézmény sarkpontját, ilyen szük határidővel dolgozni nem helyes. A minimum — szerintem — hat hónál kevesebb egy esetben sem lehet.

Az én gondolatom szerint tehát a felebbezés minden ügyben, bíróságiban és közigazgatásban, minden esetben egész a konventig meg volna engedendő; az újításra pedig a legrövidebb határidő 6 hónapban lenne megállapítandó.

Indítványom főbb pontjait röviden egybefoglalom.

Indítványozom:

1. A nagy egyházaknak az egyházmegyék hatósága alól kivételét és önálló hatóságként az egyházmegyék rangjába emelését.

3. Az egyházi adóknak az állami adókkal együttes behajtása elrendelését fakultative.

3. Zsinati törvényeinknek szabatos rendszerbe foglalását.

4. A presbyteri kettős elnökég jog és kötelesség körének szabályozását.

5. A presbyteri gyűlésekben a praesentes concludent elvének behozatalát, a fél-éven át igazolatlanul meg nem jelenők tagsági joga elvesztésének kimondásával.

6. A lelkészválasztásnál a) a választói névjegyzék összeállítására ideje tekintetében a kis és nagy egyházak között a viszonyok által parancsolt megkülönböztetést; b) nagy egyházakban választások alkalmából kettőnél több szavazatszedő küldöttség engedélyezését; c) a próba szónoklat tartás megengedését; d) a meghívási jog szabályozását.

7. A lelkészi nyugdíjintézet fölállítását az 1848. XX. t.-cz. alapján.

8. A költségvetés készítésére egyik egyházkerület részéről javasolt rövid határidő alól a nagy egyházak kivételét.

Az adókules megállapításának az önkormányzat körébe utalását.

10. A jogorvoslatok szabaddá tételét.

Végül óhajtanóknak tartanám, ha konventünk és zsinatunk erélyesen föllépne a testet-lelket ölo, népünk erkölcsi és vallási érületét elpusztítással fenyegető alkoholizmus ellen, ha nevezetesen egyházi főhatóságunk és törvényhozásunk méltóztatnék közbevetni minden befolyását az államkormányznál az alkoholizmus korlátozását célzó hathatós intézkedések kieszközlésére, a melyekhez soroznám én a szesz adójának emelését, a botrányosan elszaporodott pálinkamérések számának korlátozását és eltiltását annak; hogy a pálinkamérések ünnep- és vasárnapon nyitva tartassanak vagy legalább is, hogy a délutáni isteniszteletek bevégzése előtt kinyitathassanak.

Debreczen, 1902. május hó.

— Vége. —

NAPI HIREK.

A debreczeni függetlenségi kör táncvizsgálma.

A debreczeni függetlenségi kör, ez a legideálisabb és legszentebb nemzeti óhajnak és türekvésnek, az ország függetlensége kivívásának egyik virágzó egyesülete, a jövő vasárnap azaz Junius hó 15 én a nagyerdei dobos pavilonban — szabad előadásból és lelkesítő énekszámokból álló hazafias programmal egybekötött nyári táncvizsgalmat rendez. A meghívók már szétküldettek; a ki pedig tévedésből meghívót nem kapott volna, de ahhoz igényt formái, kérésére a kör titkára dr. Kocsár Gábor ügyvéd, valamint B. Nagy János elnök, a függetlenségi kör Csapó utcán levő helyiségében készséggel ad utólagosan is mindenkinek.

A multság tiszta jövedelme a függetlenségi kör háza alapja javára fordítatik. Belépti díj 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak s a nemeslelkű felülfizetők, mint magasztos czélért áldozók nevei egy e czelből a pénztárnál rendelkezésre álló évkönyben fognak megörökítettetni, hova minden felülfizető nevet sajátkezüleg bejegyezheti.

Jöjjetek el erre az estélyre mindannyian ti debreczeni polgárok és honleányok, jelenjete meg ott mindnyájan! Hiszen kellemesebb multságot ti magatok sem képzelhetek el, mint ezt a mi körünk multságát, hol a romlatlan szívek és tiszta eszmeik örvendezhetnek együtt s szoríthatnak egymással testveri jobbkézet.

A Hortobágy értékesítése.

Debreczen törvényhatósági bizottsága bizottságot küldött ki, tanulmányozzák s tegyenek jelentést arról, hogyan lehetne a Hortobágyot jövedelmezőbbé tenni. Az a bizottság, mely Király Gyula, Varga Karoly, Roncsik Lajos, Zádor Lajos, Kertész János, Berenyi Gábor, Szentesi János és Ábrahám László tagokból áll, tegnap délután értekezletet tartott. Király Gyula tanácsnok elnököl az értekezleten.

Két dologra kellett kiterjeszteni a bizottság ügyelmét. Lehet-e vajjon a Hortobágyot a mai viszonyok között úgy jövedelmezíteni a tízezer hold kihasítása nélkül, hogy a házipénztár megfelelő jövedelmet nyerjen évenként? Vagy pedig multhatatlanul szükséges-e a tízezer hold kihasítása és modern gazdasági kezelése? Hozzá szólott a két kérdéshez a gyűlés mindgyik tagja. Az első megoldás az volna, ha a legelőadót felemelnék. De Szentesi János, Kertész János, mint akik a gazdák viszonyait közelről ismerik határozottan kijelentették, hogy ez lehetetlen. E felett a kérdés felett nem vitatkoztak sokáig. A másik kérdés, a kihasítás kérdése azonban már nagyobb eszmecserét provokált. Hozzászóllottak a kérdéshez Zádor Lajos, Roncsik Lajos, Ábrahám László, Kertész János és Szentesi János. Különösen Szentesi János érvelt amellett, hogy a szikes termékenyen Hortobágy csak óriási költséggel és befektetéssel lesz hasznosítható amiben igaza is van. A Hortobágy mai terület 100 hold termőföldet és 4000 hold szikes, vízallasos, terméketlen talajra leszámítva 36.000 hold. Ebből tízezeret kiszakítva még 26.000 marad legeltetési célra. — A

debreczeni gazdák véleménye szerint ennyi ezután is elegendő lesz.

A kiszakítandó tízezer hold megjelölésére a bizottság helyszíni szemlét fog tartani, a melyen a tagokon kívül részt vesznek V i n n a y Géza mérnök, Bíró Géza és a gazdasági tanintézetnek egy szakértő tanára. — Meghívja a helyszíni szemlére Bakonyi Samu dr. orsz. képviselőt is, mint aki foglalkozott a Hortobágy hasznosításának kérdésével. A helyszíni szemle tartásának határidejéül a jövő hét péntekjét és szombatját tűzték ki. — Az eredményről a bizottság részletesen be fog számolni a junius 26 iki közgyűlésnek.

A Csokonai-kör és a főiskolai magyar irodalmi társulat.

A „Debreczeni Ujság“-nak mai számában (1902. junius 10) azt írja, hogy a főiskolai irodalmi társulat elvetette a Csokonai körnek azon átiratát, melyben a Fazekas Mihály síremlékére begyűlt alapnak az átadását kérte a társulattól. Ez a hír határozott tévedés. A Csokonai kör nem kért, hanem adott az irodalmi társulathoz 100 kornát a Fazekas Mihály síremlékére minden feltétel nélkül. — Az irodalmi társulat legfőleg elnököknek vagy valamely tagjának azt az indítványát szavazhatta le, amely az én magántermesztető óhajtasomra kerülhetett az irodalmi társulat elé. Kifejeztem ugyanis: „Ibők előtt azon véleményemet, hogy a Fazekas Mihály síremlékének felállítására hivatottabb volna a Csokonai-kör és így jó volna az egész ügyet a Csokonai körre bízni. Ha az irodalmi társulat nem akarja kiadni a kezéből ezt a szép kezdeményt, joga van hozzá, magam kívánom legőszintebben, hogy kitévőit célját érje el mentül előbb.

Debreczen, 1902. jun. 10.

Kardos Albert

a Csokonai-kör titkára.

Választmányi ülés a Sporttéren.

Igen látogatott ülést tartott f. hó 9-én a „Debreczeni Torna és Kerékpáros Egyesület“ választmánya az új Sporttéren Laszgaliner Kálmán elnöklete alatt. Fontosabb tárgyai a következők voltak. Lehmann Gusztávnak, az egyet oszlopos tagjának elhunytá fölött a választmány részvetének ad kifejezést s helyesléssel veszi tudomásul, hogy az elnökség a koporsójára az egyesület nevében koszorút helyezett. A Sporttér és a tribün építésével megbízott bizottság jelentését a vál. tudomásul vette. Most már úgy a tér, mint a tribün és az öltöző kész; legközelebb elkészül a zuhany is; mely allandóan a tagok rendelkezésére fog állani. Tekintettel arra, hogy ez nem volt benne az eredeti tervben, s hogy előállításá s rendben tartása nem csekély költséget okoz, a választmány elhatározta, hogy a zuhany használatáért a tagok az egész nyárra egy koronát fizessenek, a mi a 10 koronás csekély tagsági díj mellett nagyon méltányos dolog.

Hogy a tér könyebben legyen megközelíthető, a választmány elhatározta, hogy 200 korona költséggel kisalakoztatja és agyagoztatja a Sestakert és a nagyerdei sánc között a esőszáztól a spottérig vezető utat vagy legalább a leghomokosabb részeit. Az egyleti élet élénkítésére és a pálya megnyitására az egyet julius hó 6-án (vasárnap) országos jellegű kerékpáros

és atletikai versenyt rendez. A sorrend megállapításár és a verseny előkészítésére kisebb bizottságot küld ki.

Az egyesület továbbra is tagja maradt egy a magyarországi tornaegyletek szövetségének mint „Magyar Kerékpáros szövetségnek“, A helyi vasut igazgatósága az egyesület tagjainak havi 4 koronáért az összes vonalokra érvényes bérletjegyet ad, a miért a választmány az igazgatóságának köszönetet szavaz. A titkár be elenti, hogy ujabban 11 tag jelentkezett a belépésre; ezeket a választmány felveszi; ezekkel együtt ez évben már 48 új tag lépett be. Kilépett 4 tag. Alapító tagot nyert az egyesület ez évben kettőt.

Mint minden nyáron, úgy ez idén is az egyesület megengedi a középiskolák felső osztályu tanulóinak s az itt szünetelő egyetemi és akadémiai hallgatóknak, hogy 2 koronáért az egyet pályáját nyári tagok címén használhassák.

A magyarországi tornaegyletek szövetsége f. hó 14 én és 15 én Besztercebányán országos szövetségi tornaünnepélyt tart. Egyletünk ugyan testületileg nem vesz részt ez ünnepélyen, de felmerült az a gondolat, hogy nem lehetne e ezt a szövetségi ünnepélyt a jövő évben Debreczenben megtartani. A választmány meg van győződve, hogy ily irányu meghívásra igen sok hazai sportegylet szívesen jönne városunkba.

Ezért a választmány tájékozódni óhajván egy ily ünnepély rendezési módjáról s költségeiről, kiküldi dr. Horvay Róbert egyleti titkár a besztercebányai tornaünnepély tanulmányozására.

Közigazgatási bizottsági ülés a vármegyénél.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága tegnap Puky Gyula főispán elnöklete alatt ülést tartott, melyen az egyes szakreferensek terjesztették elő a vármegye mult havi állapotáról szóló jelentéseiket, melyeket vita nélkül tudomásul vettek.

A Hortobágy hasznosítása és a tanács.

A ma tartott teljes tanácsülésen, melyen Puky Gyula főispán elnököl, szóba került a Hortobágy értékesítése is. A tanács ugyanis jelentést tesz a közgyűlésnek, hogy a Hortobágy hasznosításáról szóló munkálatok folyamatban vannak. Ennek kapcsán szóba került a Hortobágy hasznosítása s a tanács minden tagja azon a nézeten volt, hogy ezt a kérdést mielőbb meg kell oldani, mert 60—70 ember kedvéért nem lehet 36.000 holdat parlagon hevertetni s a város közérdekét veszélyeztetni. Különben is a tanács tagjainak s magának a főispánnak is az a nézete, hogy a debreczeni gazdák, kik a hortobágyot használják, egyáltalában semmiféle rövidséget nem szenvednek s érdekeiket sem sértheti, ha a Hortobágyból 10.000 holdat értékesítenek s kiszakítanak. Mindenesetre ez a kérdés érdekes vitára ad majd alkalmat a közgyűlésen.

Iskola megnyitás.

A kanyaró járvány most már teljesen megszűntnek tekinthető. Még egy iskola, a Bethlen u. iskola volt még bezárva a kanyaró járvány miatt. Ma a polgármester ezt az iskolát is, miután a főorvos jelentette, hogy a járvány megszűnt, megnyitotta.

Sertés beviteli tilalom.

Az osztrák belügyminiszter ur 23065. számú táviratával sertésvesznek Debreczenből Austriába behurczolása miatt sertéseknek Austriába bevitelét Debreczen városból megtiltotta. Debreczen, 1902. június 5. A városi tanács!

Al negyvennyolczas honvédek.

Laptársunk a D. U. egyik mult héten megjelent számában Batori Gábor öreg honvéd feljelentése alapján azt írta, hogy a negyvennyolczas honvédek közzül kettő jogtalanul viseli a honvéd czimet. A honvéd-egylet elnöksége megvizsgálta ezt az ügyet s erre vonatkozólag a következő nyilatkozatot adta ki:

Két 48 as honvéd van vádolva egy harmadik 48-as honvéd által, mely czikkre azonnal azért nem válaszoltam, mert előbb be kellett várom e hó 8-án megtartott választmányi gyűlésünket, midőn ott a dolgot behatóan tárgyaltuk, ahol általam ki lett mutatva Batori Gábornak nemcsak az egyetlenség, de általában az egész közönséget is megbotránkozató rágalma.

Ugyanis törzskönyvünkben mindkét megrágalmazott 48-as honvéd neve be van írva, kik ott, mint honvéd közvitéztek szerepelnek s mint igazolt honvédek élvezik is ama csekély nyugdíjat, melyet számokra az országos honvédegyelet nyugdíjazó bizottsága megszavazott.

Batori Gábor, ki vádlóként szerepel, már ez előtt is, régi időkől fogva mindig torsiakodott ama két bajtársa ellen, kiknek méltatlanul elvégre is a hírlapok útjára terelte ama méltatlan megrágalmazását; miért is egyetlünk választmánya őt, alapszabályunk értelmében: „ki az egyleten kívül társadalmilag megbélyegző tettét követ el, az egylet köréből kizáratik.” S ezen alapszabályi határozat értelmében ő az egylet köréből az általános szűkösség kimondásával véglegesen kizáratott.

Dr. Hegedüs Pál m. k.
48. honvéd-egylet elnöke.

Megszökött kereskedő.

Moskovits Emil, ungvári gabonakereskedő, mint lapunknak írják, péntek óta eltűnt. Azt hiszik, hogy megszökött. Állítólag 20.000 koronát vitt magával. — A hatóság elrendelte a körözését.

Vizbefült huszárhadnagy.

Váczi tragikus eset híret jelentik: Dell' Adami Tibor az Érsekujváron állomásozó 5-ik huszárezred hadnagya lovával akart usztatni a Dunán, miközben leesett a nyeregből s nyomtalanul eltűnt a habok közt. A szerencsétlenül járt 23 éves ifju, fia volt a nyolcz év előtt elhunyt Dell' Adami Rezső fővárosi ügyvédnek.

Iskolaszéki ülés.

A debreczeni ev. ref. egyház iskolaszéke 1902 év június hó 11-én d. u. 4 órakor az egyház tanácstermében ülést tart. Tárgyak: Folyó ügyek.

Harczszzerű lövőgyakorlat.

A Sárkúti tanyánál levő katonai nagy-távolsági és harczzszzerű lőtérea folyó évi június hó tizenharmadikán a helybeli katonai

csapatok harczzszzerű czéllövészetet tartanak. A czéllövészet a fentebb jelzett napon reggel 7 órakor kezdődik és déli 12 órakor végződik. Minthogy a czéllövészet megközelítése életveszélyes, az érdekelt közönség az óvintézkedések megtételére a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya által ez uton is felhivatik.

Válság hírek.

Rövid idő óta immár másodszer merül komoly formában a híre annak, hogy Széll Kálmán belebukott a kiegyezés kérdésébe. Ma néhány bécsi lap írja, hogy Széll Kálmán, aki Bécsben tartózkodik, már be is adta lemondását. Ebben a formában a hír aligha igaz. De hogy komoly válság van és hogy nem Körber lesz az, aki a kiegyezés kérdésében a rövidebbet huzza, az kétségtelen. A kormányhoz közel álló politikai körök is féltik Széll Kálmánt s napok óta nagy idegességet tanusítanak magyar miniszterelnök pozícióját, azt érdekes módon Illusztrálja ez a nemzeti kaszinóban lejátszódtott jelenet.

A kaszinóban politizáltak. Szóba kerültek a kiegyezési tárgyalások is és e beszélgetés során Széll Kálmánnak egy közeli rokona, aki szintén jelen volt, megjegyezte:

— Hat bizony, ma már nem lehet tagadni, hogy Széll Kálmán megbukott!

— Jó, jó, — mondta erre egy kormánypárti képviselő — de azért kár ezt neked itt így elmondani!

Ismételjük, nem hisszük, hogy Széll Kálmán csakugyan beadta legyen már a lemondást. Ellenben meg vagyunk győződve róla, hogy ennek rövidesen be kell következnie.

Kik akarnak erdőőrök lenni?

A földmivelésügyi miniszter leiratot intézett a tanácshoz, melyben felhívja, hogy tegye közhírré, miszerint a királyhalmi, vadászerdei, lipitújvári és görgény-szent-imrei erdőőri szakiskolákban október 1-én kezdődő tanfolyamra részben állami, részben saját költségen több hely töltendő be. Azok, kik pályázni akarnak, pályázati kérvényeiket július hó 15-ig a földmivelésügyi miniszterhez adják be. A részletes pályázati feltételek Szabó Kálmán városi jegyzőnél a városházán, vagy Török Gábor városi erdőmesternél a nagyerdőn megtekinthetők.

Öngyilkos merénylő.

A szomszédos Mike Pércs községben tegnap családi dráma játszódott le, melynek igen szomorú kimenetele volt. Nagy József 24 éves mikepércsi lakos pár hó óta különválva élt feleségétől. Nagy József szerette nejét s hívta vissza, de az nem ment. Ugnap este revolverrel ment az asszonyhoz, kit az udvaron talált, de kerő hívó szavára az asszony újból tagadó választ adott. Nagy József erre előrántotta revolverét s az asszonyra lőtt. A golyó karját furta keresztül. A merénylőt hamar lefegyverezték, elfogták, s a községi börtönbe vitték, hol felakasztotta magát, egy óra mulva Nagy József halott volt. Altmann Béla dr. községi orvos vette ápolás alá a sérült asz-

szonyt s a helyszínére a vizsgálat megejtése végett kiment Orosz Sándor főszolgabíró is.

A Wollner czirkusza.

Jeleztük, hogy Wollner testvérek jól szervezett czirkusz varieté társulata holnap kezdi meg előadásait. A társulat, mint most értesülünk, nem fejezte be teljesen az építési munkálatokat s emiatt csak e hó 12-én kezdik meg az előadásokat.

Meghalt az apja miatt.

Nagyváradról írják. A minap letartóztatott Fenyves Géza volt berettyó-ujfalui ügyvéd 19 éves fia, Sándor takarékpénztári tisztviselő, a csokaji temetőben egy közeli rokona sirján szíven lötte magát és meghalt. Tettét atyja sorsán való elkeseredésében követte el.

A margittai mandátum.

Szombaton este érkezett a kerületbe Barabás Béla orsz. képviselő. A vasutnál impozáns fogadtatás után a „Margit“ vendéglőbe hajtatnak. A nagyszomban megjelent választókhoz Szatmári Mór jelölt és Barabás Béla leikes beszédekintétek. Vasárnap több polgár kíséretében Barabás és Szatmári Szalacsra, Vasadra és Piskoltra mentek, hol mindenütt bandériummal fogadták őket. Biharvármegye központi választmánya ma délelőtt tartott ülésén a margittai választást június 25-ére tűzték ki. Választási elnök Wollner Ödön vármegyei főügyész lesz. A margittai szabadelvűpárt ma délelőtt érkezetet tartott, a melyen elhatározták, hogy Örléyt kéri fel a jelöltség elfogadására.

Elfelejtett végrendeletek.

Arad város jogügyi bizottságának legutóbb tartott ülésén, mint onnét írják, Inspector Kálmán polgármester bejelentette, hogy a város titkos levéltárában vagy hetven darab lepecsételt végrendelet van, melyeket még abban az időben depozálták a titkos levéltárba, mikor az ugynevezett hiteles helyen főnállottak s a város levéltára is ezek közé tartozott. A hiteles helyeknek kötelességük volt nyilvántartani a végrendeletek halálát, s ennek bekövetkeztével a végrendeletet a hagyatéki bíróságnak átadni. Az aradi titkos levéltár annak idején elmulasztotta a végrendeletek halálát nyilvántartani s az okiratok ott veszték a levéltárban. Ma már javarészeről azt sem tudni: él-e még a szerzőjük vagy sem. Ilyenformán pedig az is megtörténhetett, hogy a végrendeletek meghalt végrendelet hátrahagyása nélkül, tulajdonképpen végrendeletek, hanem arról sem az örökösnek, sem a hagyatéki bíróságnak nem volt tudomása, mert a levéltár nem tette át a végrendeletet a hagyatéki bírósághoz. Ezek szerint valószínű, hogy azok az örökösök, a kik e mulasztás következtében elestek az örökségtől, ha ezt most megtudják, kárterítési pört akasztanak a város nyakába. A jogügyi bizottság szűkebb bizottságot küldött ki e kérdés tanulmányozására.

A Donogán és Somossy

czéghez tanuló felvételre kerestetik.

Nyilatkozat.

Többször volt alkalmam a luh Erzsébet-gyógyvizet betegeknek alkalmazni és mindig a legjobb eredménnyel. Dr. Lax Farkas Ruszpolyána.

A szolyvai ásványviz kitünő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

Nyitva van Debreczen

legszebb, természetes nyári kerthelyisége. A Márkus Jenő bor- és söresarnok udvarkertje, mely szőlőskertekkel szomszédos. A délutáni és esti órákban a legpompásabb levegőjü és legkellemesebb szórakozó hely ez ma városunkban, hol minden nap „vacsora” különlegességek, jégbe hűtött italok, a legjobb Dreher-féle sör kapható. „Piros bor” literje 30 krajczár.

Katonák beszállásolása és a katonai gyakorlatok.

A háztulajdonosok és gazdálkodók figyelmébe.

Tudomásomra jutott, hogy még e hó folyamán nagyobb csapat összpontosítás lesz városunkban és a folyó év őszén is nagyobb mérvben kell a katonáknak és katonai lovaknak házkénti elszállásolását eszközölni, mert csak a helybeli csapatok tartalékosai és póttartalékosai hivatnak be a rendesen nagyobb számban, hanem idegen közös és honvéd gyalog, lovas és illetve tüzer ezredek is fognak városunkban tartózkodni. Én ugyan minden lehetőséget elkövetek, hogy amennyi ember és ló a laktanyákban és a rendelkezésemre álló barakokban és a Salétrom laktanyában csak elszállásolható, ott nyerjen elhelyezést, de bár hivatalos adataim meg nincsenek, attól félek, hogy a házkénti elszállásolás kikerülhetetlen lesz, sőt a beszállásolás terhetől talán egyetlen ház sem menekedhetik meg, mert én egy háztulajdonost sem részesíthetek kedvezményben a másik rovására. Nem engedtem ezt sem az egyenlő teherviselés elve, sem a törvény, sem hivatalos kötettségem és felelősségem; rajtam kívül pedig (a polgármestert kivéve) más tisztviselő ilyen irányban intézkedésre jogosítva nincsen.

Ily körülmények között azt hiszem hasznos szolgálatot teljesítek, ha városunk házbirtokosait s gazdálkodóit a beszállásolási törvény vonatkozó rendelkezéseivel megismertetem.

1. A természetben való szállásadás kötelezettsége a házbirtokost terheli, tekintet nélkül arra, hogy a házat a tulajdonos maga lakja vagy bérbe van adva. Minden beszállásolást a katonai ügyosztály eszközöl. — Esetleges panaszok 8 nap alatt a polgármesterhez adandók be s ennek határozata 14 nap alatt a honvédelmi miniszterhez felelbezzethető, de a benyújtott panasz, vagy fellebbezés felfüggesztő hatállyal nem bír, vagyis a beszállásolás ténye csak birtokon kívül felelbezzethető. — A beszállásolás alól csak a törvényben külön megjelölt helyiségek mentesek s ezen kívül nem szállásolható sem ember, sem ló oly helyre, mely ragályos betegségtől fertőzött, a mit hatósági orvos bélyegtelen bizonyítványával kell igazolni.

2. Minden szállásadónak jogában áll az elszállásolás végett hozzáutalt tiszteket, legénységet és lovakat stb. ugyanazon városrészben fekvő más helyiségbe saját költségén kellőleg elhelyezni; emellett azonban a szállásadó helyettesítőjének saját beszállásolási kötelezettsége is épségben marad.

A katonaságnak nem szabad oly követelést támasztani, mely a rendes határon túl megy.

E helyen megjegyzem, hogy a fentebb jelzett átszállásolás keresztül vitelében segédkezés vagy közben járásra ügyosztályom egyetlen tisztviselője sincs felhatalmazva, sőt azt határozottan tiltottam!

3. Gyakorlatokra a szükséges földterület (a kertek, szőlők és gyümölcsök kivételével) a katonaság által bárhol felhasználható, de e használatnak a művelés alatt levő f ldek és az erdők legnagyobb kimé-

sével kell történni. Az okozott kárt és az elmaradt valóságos hasznát a katonaság megfizeti és pedig rendszerint azonnal és a helyszínen.

Ha ilyen módon barátságos megegyezés nem volna létrehozható, akkor a katonaság a városi hatóság és 2 bizalmi férfi közbejöttével igyekezik az egyezséget létesíteni; ha így sem tudnak megegyezni, a további eljárást vegyes bizottság eszközöl s első fokban a polgármester, felelbezzetés esetén véglegesen a honvédelmi miniszter határoz. A mezei károk tekintetében legfőbb az, hogy a károsult fel mindjárt jelentést tegyen vagy a helyszínen a csapat parancsnoknak, vagy ha ez nem vezetne eredményre, avagy a gazda kint nem lenne a katonai ügyosztálynál.

A szállásért, az esetleges ételmezésért és az istállókért a megállapított díjak kifizetését a beszállásolás után a szállásbiztosok a felek bélyegtelen elismervényére a katonaság által befizetett pénzből eszközölik.

A midőn kijelentem, hogy a fenti ügyekben bárkinek és bármikor, nemcsak hivatalomban, hanem bárhol is szíves készséggel szolgálok felvilágosításokkal, egyidejűleg felkérem az érdekletteket, hogy engem az esetleges panaszokról és rendetlen-
ségekről sürgősen értesíteni sziveskedjenek.

Végül felhívom a házbirtokosokat, hogy a katonatartás megváltása iránt az ezennel folyó évi június hó 20 ig meghosszabbított határidőn belül, saját érdekükben ügyosztályomnál minél tömegesebben jelentkezzenek.
Óláh Károly, tanácsnok, a katonai ügyosztály főnöke.

Gazdák hitel csoportja.

Gazda-társak!

(Felhívás.)

A statisztika szomorú bizonyossága szerint a magyar földbirtokos osztály összes adósság terhe 4000 millió korona, s főleg a közép birtoknál növekszik megdöbbentően. A mezőgazda helyzete napról-napra terhatatlanabb, földbirtoka nem jövedelmez annyit amiből költségeit fedezhesse; hitelviszonyának rendszere, szervezete pedig a legszerencsétlenebbül alakul ki.

A gazdabirtokosok megítélésénél a jelzalog az alap és ha ez már terhelve van, kénytelen a gazdasági üzemhez szükséges forgótőkét uzsorástól megszerezni be, vagy természetben már labán olesón árban elveszítetve. Védtelenül áll ma a mezőgazda és még szerencsésnek is tekinthetjük, ha birtoka telekönnyűvel biztosított adóssággal leköttve levén, két — viszont szolgálatot váró — kezes aláírása mellett kaphat hitelt és pedig jó drága hitelt.

A mezőgazda sulyos és nehéz helyzetben nagyot segítünk akkor, ha hitelképességéhez mérte, gazdasága folytatásához módot nyújtunk neki, kellő forgótöke használatához, s ha a kölcsönszerzésnél a közvetítőtől megmentjük és ha őt gyorsan és olesón juttatjuk pénzhez.

Ezt akarjuk mi megvalósítani, s ezen ügyben adjuk kezetekbe felhívásunkat.

A „Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi-Bank” kebelében „G a z d á k h i t e l e s o p o r t j a” létesített: ezen csoportba csak földbirtokos és tényleg mezőgazdasággal foglalkozó gazda vehető be tagul.

Czélja a „Gazdák hitelsportjának” az, hogy a gazda olesón és gyorsan jusson hitelhez és pedig a saját aláírásával anélkül, hogy másnak szívesességét kellene igénybe venni.

Az Ipar- és Kereskedelmi-Bank adja a pénzt, s végzi az ügykezelést, de a „Gazdák hitelsportja” teljes önkormányzattal

fog bírni, saját maga határoz a felett választmánya által, hogy ki vétessék fel tagul a csoportba, s a választmány állapítja meg a felvett tagnak nyitandó hitel mennyiségét.

Kétezer korona hitelen alul tagok nem vétetnek fel s minden megszavazott 2000 korona hitelösszeg után 5% teendő le biztosítékul és 1/2% a tartalék alap részére a felvétel alkalmával; az 5% biztosíték a tagoknak tulajdonra marad s kamatozik.

A csoportból bármikor kiléphet a tag fél éves felmondás mellett és ha bent levő biztosíték veszteség nem terheli, — azt vissza kapja.

Az Ipar- és Kereskedelmi-bank által megállapított igen jutányos kamaton felül, a kölcsönt igénybe vevő által 3/4% fizetetik, ebből 1/4% a hitelsport saját kezelési költségre, 1/2% pedig a hitelsport tartalék alapjára fordítatik.

A „Gazda hitelsport” mint az ipar- és kereskedelmi-bank alosztályu csakis ügykezelési szabályzattal fog bírni és ezen szabályzat az ipar és kereskedelmi-bank és a hitelsport által alkotván meg, abban részleteztetik a hitel csoportnak és a banknak jogköre.

A hitelsport tagjainak felelőssége és szavatossága a netaláni veszteségekre nézve az ipar- és kereskedelmi-bankkal szemben egyetemleges ugyan, azonban egymás között a hitel részesedés arányában oszlik meg és pedig olykép, hogy a veszteség fedezést nyer első sorban a kölcsönvevő által letett biztosítékból, második sorban a tartaléktökből, harmad sorban a hitelsport tagjai által letett biztosítékokból és pedig abban az arányban, a milyen arányban áll az összes megszavazott hitelhez az egyes tagnak megszavazott hitele.

De biztosítékokat nyújt a veszteség előfordulása ellen, hogy a hitelsportnak csak az lehet tagja, a kit a választmány vesz fel és a hitelösszeget a választmány szabja meg.

A választmány és a hitelsport minden egyes tagja állandóan ellenőrzi és figyelemmel kíséri a hitelsport egyes tagjait és mivel a mezőgazda vagyoni helyzete nyitott könyv, főképpen a mezőgazda szeme előtt; veszteség csak rendkívüli esetben fordulhat elő, mert alig hihető, hogy fizetési képtelenség úgy állhasson elő bármelyik tagnál, hogy arról a hitelsport kellő időben tudomást ne szerezhetne.

A nehéz és sulyos gazdasági viszonyok az utolsó években a mezőgazdák megüszedtek s a küzdelemben megállani nem bír gazda már letűnt a cselekvés teréről és azok, a kik megmaradtak, minden körülmények között önmagukban is biztosítékokat nyújtanak arra, hogy az általunk ösmertetett „Gazdák hitelsportjába” belépve, azt megszilárdítani fogják.

Felhívunk azért bennetek gazdatársak, tegyétek magatokévá az általunk már megalkított hitelsport ügyét s jelentkeztek a hitelsportba felvétel végett.

Jelentkezéseket elfogad a Gazdák hitelsportjának jegyzője Rác Lajos gazdasági ügyületi titkár és a Debreczeni ipar- és kereskedelmi-bank,

A jelentkezés legcélszerűbben ajánlközi lap által történik, felvilágosításokat készséggel ad a gazdasági egyesület titkára s az iparbank igazgatója.

Gazdatársak! bizunk hozzá, hogy az általunk alakított csoport a gazdák hitelen nagyot fog lendíteni, — de ez nemesak tőlünk függ, hanem tőletek is.

Debreczen, 1902. június hó 1.

Ifj. Bányai István, Polgári Balint, Kónyeres Károly, Ungvári József, Zöld János, Vásári András.

Adatok a gazdaság fegyvertanához.

(A nálunk forgalomba lévő viharágyuk bírálata.)

A Földmívelésügyi miniszter Ur figyelmébe.

III.

Mi értelme sincs ugyan annak, hogy a mozsár 10 cm. hosszan benyulik a hangtölcsérbe, hol a gázok csak 1—1.5 m. hosszúságban terjeszkednek teljes erővel szét. Éppen ezért nincs értelme a hangtölcsér hátsó része megerősítésének sem és viszont meg értelmetlen a tűzkamra megerősítésének mellőzése.

Ha irányítható ágyut akarunk, akkor az legyen depressziós szög lövésekre is alkalmas; mert kőd, dér és fagyok elleni védekezéseknél ily lövésekre gyakran van szükség; hegytetőről rendszeren a döngöletek, a lapályok, a völgyek védendőek, ez pedig csak depressziós szöglövések mellett érhető el; mire azonban a F e h é r-féle irányítható ágyu már nincs berendezve.

Nem tartom a mozsár furatát sem helyesnek s épen ezért a lőpor kamrában föltétlenül lassu lehet a lőpor elézése, mi a kezdő sebességre s ebből kifolyólag a hordképességre van hátrán os befolyással.

A mozsár mozgatható része és álló feneké közt szükségtelenül van oly nagy hézag hagyva; itt mindenkor lehet gázkiömlés, melyet a lökupak megfelelő része korán isem gátolhat meg teljesen: sőt amennyiben a hézagot a jelen esetben a lökupak alsó része hivatott kitölteni, az sokszor kezelési nehézségeket, akadályokat és hátrányos késedelmeket is szülhet.

De egyébként a fegyvertanika szabályaival össze nem egyezhető szabálytalansága a mozsárnak, hogy annak súlyosabb része mobili; mi már ismét revolver szisztema utánzat, mely miként a közönséges fegyvereknél, ézen úgy az ágyuknál is — mi számos baleset és szerencsétlenség kuforrása — a fegyvertanikai tanok alapján elvetendő.

A F e h é r-féle ágyukhoz használni szokott lökupakok közül a rézkupakok föltétlenül elvetendő a folytonos dekalibrizálás szükségé és tulságos áttüzesedés miatt. Ezeknél jobbak az aczél lökupakok, melyek habár szintén nagyon atmelegednek, de nem szorulnak dekalibrizásra; mert a kihűlés után visszanyerik rugalmasságuknál fogva rendes alakjukat és méretüket. Azonban a helyszínén ezeket is újból megtölteni egyrésztől szintén igen veszélyes lehet, másrésztől e célra külön személy alkalmazását teszik szükségessé; és ezen nehézségek csakis megfelelő mennyiségű lökupakok (40—50 db.) készletben tartásával hátrithatók el.

Az aczélkupakok további hátránya — amellett, hogy még ezek is meg-megszorulhatnak a mozsárban — a szerfőlött könnyű elégülés, mi akárhányszor teljesen megátolhatja az ágyu használhatóságát, ami ellen ugyan fagyuzással szoktak védekezni ámde ezen eljárás sem ajánlható; mert a fagygy, főleg lövés után, áttapad a mozsár oldalalazatára is és itt megragad minden salak, piszok, melyet a lőpor hagy maga után s mely különösen a hangtölcsér belső oldalairól hull alá oly mértékben, hogy ezen akadály miatt akárhányszor a tüzelést föl kell függeszteni.

A F e h é r-féle lökupakok gyutacsosál szerelendők fel. Ezt is kifogásolom; mert akárhányszor megeshetik, hogy a gyutacs töltés közben valamely kiálló kemény test-

részszel jön érintkezésbe, az meghorzsolat; mely körülmény annál a súlyosabbnél végzetes kimenetelű lehet. Ugyanezen eset előállhat a mozsár elzárása közben is; sőt még a megtöltött lökupak földreessése esetén is. Nem ajánlhatom lökupak helyett a lökupakfenék használatát sem; ennél is többé-kevésbé szerepelnek a már ismertett hátrányok és emellett külön teendő a mozsárba a lőporlővedék, külön a gyutacsolt lökupakfenék, mi nemcsak kezelési nehézséget eredményez, de a nagy sietségben az ágyu szerkezeténél fogva kiválóan alkalmas arra, hogy a töltőgelő egyén egy két ujját lenyesse az elzárás alkalmával, mely alkalommal egyuttal a lökupakfenék meg a lökészet is igen könnyen a földre eshetik.

Ugy a lökupakok, mint a lökupakfenék lehütésére is nagy gondfordítandó, mert a nagy hőség, gyors tüzelés esetén, szerencsétlenségnek lehet előidézője.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy a lökupaknak gyutacsüredéke kezdetben mindenkor alkalmatlan kicsiny, néhány lövés után pedig már alkalmatlan nagyra kitégöl.

F e h é r-olesóság szempontjából használja a lőporos zacskókat is. No ezek használatától mindenkit óva intek; mert bar úgy a réz, mint az aczél lökupakok használatával mellett is veszélyesen emelkedetik a mozsár, melyet egyébként a nap természetes melege is veszélyesen fölmelegíthet, de mennyivel inkább fölmelegszik az, a lőporos zacskók használata mellett, s hányszor megeshetik az, főképen a durva szemű, robbanó lőporral, hogy egyes szomecskék, izzó salakok, a hangtölcsérből a mozsár lőporkamrájába hullanak, hol az elhelyezett löszer idő előtt fog tüzet. De a lőporos zacskó meg is is gyulad és tűzszilánk alakjában elszáll, mi képes a közelben álló szénakazalokat és szalma-asztagokat, valamint a rendszerint közelben lévő szalma- vagy nádfedelű hajlékokat is elhamvasztani.

A F e h é r-féle ágyuk kezelésénél — tekintve az ezeknél használatban lévő lökupak készülékeket — nagy baj az még, hogy az ágyu közelében szabadon is kell lőpor készletnek lenni; hogy a kezelő személyzet lőport szabadon is kénytelen kezelni, pedig gyakran egy-egy gyermeké vagy asszonynépség van utalva arra, ami egymagában véve is különféle szerencsétlenségeknek és visszaéléseknek lehet szülő oka.

Hátránya az egész készüléknek továbbá és nevezetesen az irányítható ágyunak az, hogy a védházacska nincs közvetlenül az ágyu közelében; hogy a szolgálatot levő közegek a szükségletekért távolabb kénytelenek elmozdítani; hogy távolabb lelnék védhelyre, mi őket működésükben legalább is zavarja s föltületes szolgálattételre ösztökli s végül, hogy a cél elérését lehetőleg biztosítandó, két szolgálattéző személy közreműködésére van szükség.

Az előadottakból megtudható, hogy mennyi kifogás él a nálunk forgalomban lévő viharágyu s hogy ep ez okból mennyire égető szükségnek mutatkozik gáz dainkat valóban megfelelő, illetve test- és életbiztonság szempontjából is teljesen megbízható ily gazdasági fegyverekhez juttatni, mert a jelen állapot mellett, ha tekintetbe vesszük a szervezeti hiányokat és még a rendszertelenséget, a hanyagságot, a mulasztásokat, — bizony nem esoda, ha vannak többen, kik a viharágyuzás hasznos és észélszerű voltában kételkednek. Részemről miként a jelenben fölismertem gazdaközönségünk érdekeiben kötelességemet, arról épen úgy a jövőt illetőleg sem fogok megfelejtkezni s tehetségemhez mérten t a l a n é n

is belépek majd a nemes ügy szolgálatába — habár egyelőre még távol állok is attól, — de addig is megnyugvással venném azon intézkedést, melyben rendészeti közegeink utasítást nyernének a test- és életbiztonság szempontjából oly veszélyes gyártmányok forgalombahozatalának betiltására s a forgalomban levők használatának megakadályozására, amelyek a cél szolgálatában egyébként sem állanak.

Lakatos Károly
Természet f. szerkesztője.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordított a : ifjabb Móríc Pál.

Micsoda alakok voltak ezek a szolgálaton kívüli tiszték. A lámpa alatt megvilágítva lépegettek egymás után. Lesoványodott az arcuk. Torzonborz nagy bajszuk lecsüngött. Szemök szikrázott. Olyanok voltak, mint a vadak. Valami rettentő megjelenés volt. Azt hiszem, a Bonaparte lelke szállott beléjük.

Már annyi ember zsufolódott össze a terembe, hogy az ablakokat is kikellett nyitni, másként lefuladtak volna. Az utcán is izgatottan tolongott a nép.

— No lám, mégis jó volt igyekezni, szolt Goulden ur.

— Csönd! A zsbajgásból harsány hang hallatszott.

Margarot százados kiáltott az asztal tetejéről. A kettős ajtónál Kette és Werner zsandárok kukucsáltak befele. A nyitott ablakoknál is kíváncsiak tolongtak. A szobában, kint az utcán keresztül morajlott a kiáltás: „csönd! csönd!” Ugy elcsön esedett minden, mintha, mint mondani szokás, angyal szállott volna közénk.

Margarot kapitány olvasni kezdte az ujságot. Tiszta esengő hangján belső izgalmal ejtett ki minden szavat, még kint távol is hallatszott ez. Sokaig tarthatott ez, mert Margarot pihenés nélkül olvasott. Jól emlékezem, úgy kezdődött az ujsagban, hogy bizony nevezetű Bonaparte, a közbéke ellensége, Franciaországnak tizenöt éven keresztiül zsarnoka, a szigetjéről megszökött és vakmerően betolakodott azon ország partjára, melyet már vétki által szinte befulasztott a vérfürdőbe. De a királyhoz és nemzethez hű hadsereg már utban van az elfogatására és hogy Bonaparte az általános utálatot tapasztalván, maroknyi bandita kísérelével a hegyek közé húzódott vissza, de a hadsereg vasgyűrűvel fogta körül és így a fogságot el nem kerülheti... És hogy a partraszállás hírére a tabornagyok dicsőséges kardjokat felajánlottak a nép és nemzet atyjának, a királynak szolgálatára. És hogy a híres Ney tabornagy, Moszkva hercege, a királynak kezét csókolva fogadta, hogy elve vagy halva Párisba hurcolja Bonapartét.

Majd néhány latin idézet következett, ezt nem érttem, de bizonyára a papságot illetőleg irták bele.

Mintha csak az ujságot nevettek volna ki, hátam mögött hangosan nevettek az emberek. Midőn arra fordultam, láttam, hogy Burguet professzor és még két-három tekintélyes ember szórakoztak így. A száz nap után csakugyan el is fogták őket és Bourges-ba száműzték őket, mert, mint Goulden ur mondá, nagyon is szellemesek voltak. Ebből is látszik, hogy hallgatni arany.

(Folyt. köv.)

Jutányos áron eladó birtok.

Tulajdonos a gazdálkodással felhagyni óhajt, eladja házilag kezelt **336 holdat** kitevő **birtokát** (1 hold 1000 négyszögöl) mely áll 36 hold rétből, 263 hold szántó, 22 hold erdő, 15 hold belsőségből Nagy Károly és Tasnád között közel a vasúthoz, posta helyqen, tagosítva, befásítva, **Dohány és buzatermelés sikterület vízmentes**, megfelelő gazdasági épületek, lakóház, átvehető azonnal felszerelések és függőterméssel vagy a nélkül 20 ezer frt törlesztéses bankteher. Értekezhetni Tóth. Kálmánnal Magyar-Genes (Vasmegeye.)

Szép bajusz

nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedrő” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárban, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Divatos

Női mosó ruhaszövetek,
Batistok, Zephírek,
Attört keimek,
Sima színes angol vásznak,
Cosmanosi szintartó,
Indisch-foulard Savannah,
Chine esikós és kozkás vásznak:
métere 27 krajczár és 32 krajczár.
Szerb és Csalány vásznak
15 krtól 22 krig.
Turista ingek nagy választékban

Szabó Lajos fia czègnél
Debreczen, Rózsatér.

Borosznó gyógyító fürdő.

Zólyomgyében.

— Vasuti állomás. Posta és távirta. —

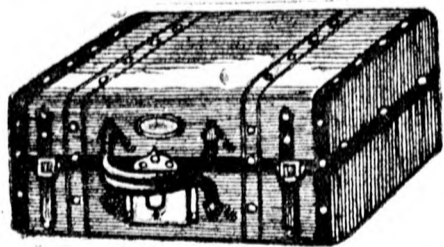
Vadregényes fenyvesek közepette Tiszta, ózondus levegő. Erdei sétálatk. Magas forrású vízvezeték. A glaubersós gyógyforrások kitűnő hatásuak, veveny és idült gyomor és bélhurut, máj és hólyag bajoknál.

Hidegvíz gyógyító intézet.

Masszázs, villamosítás, Kneipp-féle gyógyító-mód. Meleg ásványvíz és fenyőfürdők.

Allandó fürdőorvos: Luczy Gusztáv dr. Gyógyszertár, Lawn-tennis, tekepálya, ciganyzene. Lakásér 8—16 kor. egy szoba heti bérlet ágyneművel együtt: Étkezés: levés 20 fl. főzelek 60 fl, tészta 50 fill., sülték 80—1.20 fl. étlap szerint.
Bővebbet adalirt tulajdonosnál.

Rosenauer Lajos
Besztercebányán.

Illatszerek, mosó szappanok, szájvizek, fogporok, haj, ruha, fog és köröm kefék, pénz és szivartárczák, uti bőröndök legolcsóbban beszerezhetők

Szent-Királyi Tivadar
műiparáru üzletében.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

Dr. Varga Kálmán
ügyvédi irodáját
Debreczenben, Széchenyi-u. 15 sz. a.
megnyitotta.

Épület és műlakatos műhely áthelyezés.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy 7 év óta fennálló vállalatomat Reáliskola utcáról május hó 1-től tetemesen megnagyobbítva

Deák Ferencz-u. 22 sz. alá helyeztem át.

Elvállalok e szakmába vágó munkákat, vasrácszat, vaskapu, takaréktűzhelyek (felelősség mellett) szóval minden építkezési munkákat.

A midőn a n. é. közönség eddigi pártfogását megköszönöm, ígérem, hogy a jövőben és mindég elvem csak az lesz, hogy jó és pontos kiszolgálással bizalmat továbbra is biztosítsam.

Kérve szíves pártfogását, tisztelettel

Preizler Mór

épület és műlakatos mester.

Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölk. Költségvetés bérmentve.

Peronospora ellen legjobb a Kecskeméti por

600 grammos csomag 24 krajczár.

Gyümölcsfák permetezésére a

Gyantalisztes kecskeméti por

850 grammos csomag 28 kr.

Kontsek Gézanál

DEBRECZEN, Kossuth utca.

Weisz Henrik

festő

Debreczen, Kossuth-utca 24.

Elvállal szobafestést és mázolás, továbbá a valódi Peff festékekkel való fürdőszobák és fordőkádak

fényezését

jutányos árak mellett.

SZABADOS és ROSSI

vízvezeték és világítási vállalat

DEBRECZEN

Piacz-utca 58.

Légszesz és vízvezetékek

CLOSETEK

és csatornázások,

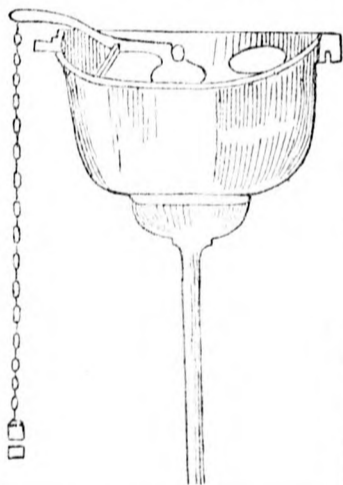
SZIVATTYUK

Fürdőberendezések

és Gőzfürdők

stb. berendezésére.

Kőanyagcsövek raktáron.

MIHALOVITS ISTVÁN gyógyszerháza a „Kigyó” hoz Debreczenben.

MOLLITERGIN

Arccs kézbőr finomító s szépítő szer.

A „Mollitergin” teljesen ártalmatlan alkatrészekből álló [tehát sem higanyt, sem ólmot, sem egyéb fémeket nem tartalmazó] oly bőrfinomító s szépítő szer, mely nem zsíros s míg ártalmatlanságra nézve teljesen megegyezik a krémé celeste, vaselin, glicerinnel, addig hatás tekintetében jóval felülmúlja azokat.

Hatása rögtön! Az arccs s kézbőrt puhává, fehérré s fűdévé teszi. Bármikor, tehát nappal is használható. Nem ronítja az arccsbőrt, mint a fémeket tartalmazó arccskenőcsök. Elmulasztja a szeplőt, májfoltot, pórsenést, pattanást, mitesereket s a könnyebb bőrbajokat. Kisimítja a ránczokkal teli arccsot.

Használati utasítás. Az arccsot s kezeket bármikor szappannal [legjobb a mandola vagy kissé szagosított házi szappan] langyos vízben megmossuk, puha törülkövel szárazra töröljük s ekkor jól bekenjük Molliterginnel. A kenést mindaddig folytatjuk, míg a bőr a folyadékot be nem issza. Nappali használatkor a bekent arccsot s kezeket tiszta rizsperba mártott ruhával töröljük meg.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Készítő hely s főraktár **Mihalovits I.** gyógyszerháza a „Kigyó”-hoz Debreczenben.